

PARTNERSTWO W MIĘDZYKULTUROWYCH MAŁŻEŃSTWACH MIESZANYCH

MAŁGORZATA JODŁOWSKA

ABSTRACT. Jodłowska Małgorzata, *Partnerstwo w międzykulturowych małżeństwach mieszanych* (The partnership in multicultural mixed marriages). Rodzina w czasach szybkich przemian, Roczniki Socjologii Rodziny, XIII, Poznań 2001. Adam Mickiewicz University Press, pp. 279-288. ISBN 83-232-1172-8. ISSN 0867-2059. Text in Polish with a summary in English.

Małgorzata Jodłowska, Instytut Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (Institute of Sociology Adam Mickiewicz University), ul. Szamarzewskiego 89, 60-568 Poznań, Polska-Poland.

Partnerstwo nie jest łatwiejsze w realizacji niż patriachat. Zapewne wiele osób zadaje sobie pytanie, czym ono jest oraz na ile, w jakim zakresie realizacja modelu partnerskiego w małżeństwie jest możliwa, a w szczególności w takim, które stanowi przedmiot niniejszego artykułu.

Tytułowe, międzykulturowe małżeństwa mieszane to takie, w których jeden ze współmałżonków jest pochodzenia polskiego, natomiast drugi wywodzi się z pozaeuropejskiego kręgu kulturowego (kraje Afryki i Azji). Stereotypowe wyobrażenia na temat ról i pozycji męża oraz żony w omawianych tu związkach stanowiły jeden z głównych powodów zainteresowania się autorki tytułowym zagadnieniem.

1. POJĘCIE „PARTNERSTWA”

Jak pisze J. Krzyszkowski „przeniesienie pojęcia partnerstwo do słownika socjologii małżeństwa i rodziny miało (...) na celu podkreślenie nowego charakteru stosunków łączących uczestników związku, opartych na zasadach równości praw i obowiązków współmałżonków, przewadze w relacjach małżeńsko-rodzinnych elementów wspólnoty nad elementami instytucjonalnymi”¹.

¹ J. Krzyszkowski, *Uwarunkowania realizacji modelu partnerskiego w małżeństwie*, „Problemy Rodziny”, nr 6 (168) 1989, s. 3.

Wielu autorów zauważa, że precyzyjne określenie pojęcia „partnerstwo” nastęrczało i nastęrcza do dziś wiele problemów.

Z. Tyszka określa partnerstwo małżeńskie jako „współżycie dwóch równoprawnych partnerów – męża i żony – ceniących się nawzajem jako niepowtarzalne (i pozostające w intensywnej interakcji) osobowości, czerpiących satysfakcję z emocjonalnego i intelektualnego obcowania, skłonnych do wspólnego spędzania czasu ze względu na zbieżność zainteresowań i żywioną wzajemną przyjaźń oraz wzajemną szeroko rozumianą atrakcyjność, traktując swoją współegzystencję mniej instytucjonalnie, a bardziej indywidualnie, nieszablonowo, osobiście, co bynajmniej nie wyklucza właściwego wypełniania podstawowych, w znacznej mierze stereotypowych obowiązków rodzinnych”².

J. Szopiński traktuje więź psychiczną jako pojęcie synonimiczne wobec pojęcia „partnerstwo”³. Przykładów definicji interesującego nas pojęcia można by przytaczać więcej, jednak wykazałyby one jedynie istnienie, w większym stopniu rozbieżności niż zgody, co do tego, czym partnerstwo w istocie jest⁴. Na przyczyny w różnorodnym definiowaniu tego pojęcia wskazuje w swoim artykule J. Krzyszkowski⁵.

Według wspomnianego autora wyróżnić można dwa ujęcia partnerstwa: instytucjonalno-funkcjonalne (traktowanie partnerstwa wyłącznie w kategoriach egalitaryzmu – równomierny dostęp do wewnątrzrodzinnej władzy; równomierne rozłożenie obowiązków rodzinnych; równe uprawnienia małżonków poza sferą władzy rodzinnej) oraz osobowościowe (przykładem może być wyżej przytoczona definicja prof. Z. Tyszki). Mówienie o partnerstwie w tych dwóch wspomnianych sferach wydaje się najpełniej oddawać istotę omawianego tutaj pojęcia.

Tak naprawdę różne pojmowanie „partnerstwa” i wynikające z tego nieporozumienia stanowią odbicie toczących się dyskusji na temat nowych definicji ról związanych z płcią. Partnerstwo to konieczna forma współżycia płci. To we współczesnej rodzinie, „określona potrzeba, wynikająca w głównej mierze z indywidualnych dążeń poszczególnych jednostek (...). Lecz jest ono zarazem koniecznością, wynika bowiem ze społeczno-ekonomicznych determinantów budowania partnerskich stosunków wewnątrzrodzinnych”⁶.

Zdając sobie sprawę z trudności definicyjnych pojęcia partnerstwa, autorka niniejszego artykułu poddała ostatecznie analizie interesujące ją zagadnienie, zarówno w sferze instytucjonalno-funkcjonalnej, jak i, chociaż z pewnością nie we wszystkich jej aspektach, osobowościowej. Partnerstwo w międzykulturowych małżeństwach mieszanych, jako takie nie stanowiło głównego obszaru jej zainteresowań,

² Z. Tyszka, *Sposób współżycia w rodzinie*, w: „Problemy Rodziny”, nr 1 (145) 1986, s. 31.

³ J. Szopiński, *Synonimem – więź psychiczna*, ibidem, s. 35.

⁴ Zagadnieniu partnerstwa zostały np. całkowicie poświęcone „Problemy Rodziny”, nr 1 (145) 1986, gdzie poszczególni autorzy niezależnie od siebie przedstawiali poglądy na temat tego, czym jest partnerstwo w małżeństwie i rodzinie.

⁵ J. Krzyszkowski, ibidem.

⁶ R. Juras, *Potrzeba i konieczność*, w: ibidem, s. 28.

lecz jeden z wielu bloków zagadnień dotyczących omawianych tu małżeństw. Problematyka ta z pewnością nie zostanie więc wyczerpana do końca i jej ujęcie ograniczy się jedynie do przedstawienia wyobrażeń badanych co do tego, czym partnerstwo jest, a także do ukazania sposobów i zakresu realizacji przez nich partnerskiego modelu małżeństwa⁷. Na podstawie literatury przedmiotu autorka referatu zbudowała wskaźniki modelu małżeństwa partnerskiego. Porównanie pewnych, celowo wybranych sfer życia małżeńskiego i rodzinnego badanych małżeństw do wspomnianego modelu, pozwoliło określić zakres realizowanego partnerstwa w interesujących ją związkach.

Analiza wyników badań w niniejszym artykule oparta jest na podstawie 30 (z 60) przeprowadzonych i zakończonych wywiadów swobodnych i pogłębionych, w tym 8 studiów przypadków z małżeństwami polsko-azjatyckimi (Indie, Afganistan, Chiny, Tajwan, Japonia, Syria) oraz polsko-afrykańskimi (Zair, Algieria, Nigeria, Maroko, Etiopia, Libia, Ghana) zamieszkałymi na terenie Polski.

2. CEL I PROBLEMATYKA BADAŃ

Tak jak partnerstwo jest różnie rozumiane przez poszczególnych autorów, tak i w życiu realnym może ono przybierać rozmaite formy. W związku z tym autorka niniejszego artykułu postawiła sobie następujące problemy badawcze:

1. Jaki jest zakres różnic w definiowaniu „partnerstwa” między małżonkami polskiego i obcego pochodzenia?
2. Jaki jest stopień świadomości partnerstwa w małżeństwie (subiektywna ocena współmałżonków własnego małżeństwa jako partnerskiego lub nie)?
3. W jakim zakresie realizowane jest partnerstwo w związkach mieszanych?
4. Jakie czynniki mogą mieć wpływ na zakres realizacji partnerskiego modelu małżeństwa?

Za wskaźnik realizacji partnerstwa w międzykulturowych małżeństwach przyjęto:

w sferze instytucjonalno-funkcjonalnej: podział prac w ramach gospodarstwa domowego; prawo do wspólnego podejmowania najważniejszych decyzji dotyczących życia małżeńskiego i rodzinnego; aktywność zawodową kobiet.

⁷ „Modelom świadomościowym życia małżeńskiego i rodzinnego deklarowanym przez partnerów międzykulturowych małżeństw mieszanych” został poświęcony artykuł autorki mający się ukazać w pracy zbiorowej: *Współczesna rodzina polska i jej funkcjonowanie*, wydanej przez Instytut Nauk Pedagogicznych w Piotrkowie Trybunalskim 2001. W artykule tym, m.in., autorka dokładnie scharakteryzowała (pod względem wybranych cech społeczno-demograficznych) omawiane również w niniejszym referacie związki, wyjaśniła takie pojęcia, jak: tradycyjny oraz partnerski model życia małżeńskiego i rodzinnego, a także dokonała porównania koncepcji ról małżeńskich i rodzinnych partnerów polskiego i obcego pochodzenia, wyrażanych w postaci modeli świadomościowych.

w sferze osobowościowej będzie to rzetelna i otwarta komunikacja między współmałżonkami, a więc:

komunikacja w sferze działań: negocjacje kwestii dotyczących życia małżeńskiego i rodzinnego przed zawarciem związku małżeńskiego; stopień zadowolenia obydwu współmałżonków z udziału partnera w pracach domowych, wychowywaniu dzieci, jako osoby wspierającej materialnie.

komunikacja w sferze emocjonalnej: zdolność współmałżonków do okazywania uczuć; wzajemna szczerłość; wzajemna otwartość; wzajemna życzliwość; świadomość jedności w małżeństwie i poczucie więzi ze współmałżonkiem; stopień zadowolenia ze współmałżonka jako partnera emocjonalnego, przyjaciela.

komunikacja w sferze intelektualnej: poczucie bycia rozumianym we wszystkich ważnych sytuacjach; poczucie wpływu na rozwój duchowy współmałżonka, zaakceptowanie zainteresowań współmałżonka; zgodność w podejściu do spraw materialnych; zgodność wobec ważnych wartości; stopień zadowolenia obydwu współmałżonków z poziomu wykształcenia partnera; zakres wspólnych tematów rozmów (od spraw związanych z „materialnym” funkcjonowaniem rodziny, wychowaniem, planowaniem potomstwa, uczuciami, poprzez problemy zdrowotne i planowania czasu wolnego po politykę i programy telewizyjne); a także przebieg konfliktów oraz ich efekt⁸.

Ponieważ wyżej wymienione zmienne to zmienne wielowymiarowe, w celu użycia jak najbardziej rzetelnego pomiaru zbudowano indeks wskaźników (będący zarazem pewnym typem idealnym partnerstwa w małżeństwie), za pomocą którego określono zakres realizacji partnerstwa w grupie badanych małżeństw⁹. Wysokie wartości poszczególnych wskaźników świadczyły o realizacji partnerskiego modelu małżeństwa w szerokim zakresie.

3. SPOSOBY POJMOWANIA PARTNERSTWA W MAŁŻEŃSTWIE. SUBIEKTYWNA OCENA WŁASNEGO ZWIĄZKU MAŁŻEŃSKIEGO JAKO PARTNERSKIEGO

Na podstawie wypowiedzi badanych i ustosunkowania się do poddanych ich ocenie stwierdzeń, można powiedzieć, w jakich kategoriach definiują oni partnerstwo w małżeństwie. Zarówno współmałżonkowie polskiego, jak i obcego pochodzenia zgodnie uważają, że partnerstwo w małżeństwie to przede wszystkim wspólne podejmowanie wszystkich ważnych decyzji. Jednak ci drudzy, w odróżnieniu od partnerów polskiego pochodzenia, wyżej w hierarchii najważniejszych cech partner-

⁸ Autorka niniejszego artykułu zastosowała opracowaną przez M. Ryś Metodę do Badania Konfliktów w Małżeństwie i Rodzinie. Por. M. Ryś, *Jakość małżeństwa a komunikowanie się małżonków i sposoby rozwiązywania wzajemnych konfliktów*, w: „Problemy Rodziny”, nr 5/1996, s. 5-16.

⁹ R. Mayntz, K. Holm, P. Hubner, *Wprowadzenie do metod socjologii empirycznej*, Warszawa 1985, s. 55-59.

stwa stawiają takie cechy, jak: sprawiedliwy podział obowiązków, umiejętność rezygnowania z niektórych swoich planów i marzeń. Niżej natomiast: ciągłe dążenie do kompromisu, wspólne spędzanie czasu wolnego i pozostawienie współmałżonkowi marginesu swobody na realizację własnych zainteresowań. Jedni i drudzy tak samo, na jednym z ostatnich miejsc umieszczają prowadzenie wspólnego budżetu domowego, a także na zupełnie ostatnim – niemówienie o wadach współmałżonka. Można więc zdecydowanie powiedzieć, że partnerzy obcego pochodzenia widzą partnerstwo raczej w kategoriach instytucjonalno-funkcjonalnych, natomiast polscy współmałżonkowie – bardziej, aczkolwiek nie do końca, w kategoriach osobowościowych.

Interesujący jest fakt, że zdecydowana większość badanych małżeństw zgodnie uważa, że realizowany przez nich model małżeństwa to model partnerski (wyjątek stanowią 2 przypadki). W dalszej części pracy przyjrzymy się, w jaki sposób pojęcie „partnerstwa” jest wypełniane treścią w toku codziennego życia małżeństw mieszanych. W celu określenia zakresu realizowanego partnerstwa wykorzystany zostanie, jako punkt odniesienia, wyżej opisany typ idealny związku partnerskiego.

4. ZAKRES REALIZACJI PARTNERSTWA W MIĘDZYKULTUROWYCH MAŁŻEŃSTWACH MIESZANYCH

4.1. Sfera instytucjonalno-funkcjonalna

Uzyskane za pomocą utworzonego indeksu zakresu realizacji modelu partnerskiego małżeństwa w sferze instytucjonalno-funkcjonalnej wyniki, pozwalają stwierdzić, że dokładnie 1/3 małżeństw mieszanych realizuje wyróżniony model w bardzo szerokim zakresie, 1/3 w średnim i 1/3 w bardzo wąskim.

Pierwsza z wymienionej podgrupy małżeństw to taka, gdzie można mówić o braku sztywnego podziału prac na typowo kobiece i typowo męskie w ramach gospodarstwa domowego; gdzie zarówno mężczyzna, jak i kobieta mają równe prawo do podejmowania najważniejszych decyzji dotyczących życia małżeńskiego i rodzinnego, i w końcu, gdzie kobieta jest aktywna zawodowo, przy jednoczesnym rozbudowaniu rodzinno-domowej roli męża. Pozostałe dwie wyróżnione podgrupy charakteryzują się odpowiednio mniejszym stopniem nasilenia wymienionych cech.

Generalnie badane związki na największe trudności w realizacji partnerstwa w wyróżnionej sferze natrafiają przy podziale obowiązków w ramach gospodarstwa domowego i – co się z tym wiąże – często nawet, gdy kobieta pracuje zawodowo, nie towarzyszy temu zwiększenie zakresu obowiązków mężczyzny.

Najczęściej, jeżeli chodzi o związki, które w największym stopniu można określić partnerskimi, wykonywanymi czynnościami przez obydwu współmałżonków są: robienie zakupów, opieka nad dzieckiem, zarabianie pieniędzy na utrzymanie rodziny, wynoszenie śmieci, wielkie porządki oraz remont mieszkania. Tak naprawdę,

szeroki zakres partnerstwa w podziale prac w ramach gospodarstwa domowego nie oznacza równego rozłożenia wszystkich obowiązków między męża i żonę. Przeważnie obowiązkiem typowo kobiecym pozostaje w dalszym ciągu gotowanie obiadów w dni wolne od pracy, przygotowywanie innych posiłków i codzienne sprzątanie.

Natomiast do najczęściej wykonywanych przez żony czynności w związkach o mniejszym i wąskim zakresie partnerstwa należą: codzienne sprzątanie, gotowanie obiadów w dni wolne od pracy i przyrządzanie innych posiłków, wielkie porządki, a przez mężów: zarabianie pieniędzy na utrzymanie rodziny, remont mieszkania, trzepanie dywanów oraz wynoszenie śmieci. W małżeństwach tych wspólnie wykonywanymi czynnościami, podobnie jak w pierwszej grupie, jest opieka nad dzieckiem i robienie zakupów. Jednak z drugiej strony istnieje tutaj wyraźniej zarysowany podział na role rodzinne typowo męskie i typowo kobiece.

W badanych związkach zauważono, że realizacja partnerstwa instytucjonalno-funkcjonalnego, na najmniejsze trudności napotyka w sferze decyzyjnej, gdyż w zdecydowanej większości rodzin najważniejsze decyzje dotyczące życia małżeńskiego i rodzinnego małżonkowie podejmują wspólnie.

4.2. Sfera osobowościowa

Komunikacja w sferze działań

Najwięcej małżeństw realizuje średni zakres realizacji partnerskiego modelu małżeństwa w sferze działań. Niewiele mniej szeroki, natomiast tylko w jednym przypadku zakres ten można określić jako wąski. Uzyskane wyniki pokazują, że jedynie połowa partnerów małżeństw mieszanych jeszcze przed zawarciem związku małżeńskiego dokonywała jakichkolwiek ustaleń dotyczących przyszłego życia małżeńskiego i rodzinnego. Sposób dokonania owych ustaleń ograniczał się przeważnie do formy ustnej, sporadycznie do sądowej. Rzadko jednak badani dokładnie precyzowali zakres owych ustaleń (według ilości wskazań były to następujące odpowiedzi: „ogólnie”, „dzieci”, „chrzest dziecka”, „wiara”, „imię dziecka”). Nieco lepiej wypadły tu oceny stopnia zadowolenia z udziału współmałżonka w pracach domu, aczkolwiek gorzej niż oceny współpartnera jako współrodzica, czy osoby wspierającej materialnie.

Wydaje się, że w przypadku związków omawianego tu typu, wszelkie umowy przedmałżeńskie mogą w znacznym stopniu ułatwić późniejsze funkcjonowanie partnerów w życiu rodzinnym i znalezienie się ich w nowych rolach. Jednak ten wymiar został przez badanych najbardziej zaniedbany. Niemniej można powiedzieć, że w omawianej sferze uzyskany obraz partnerstwa jest pozytywny – małżonkowie dosyć wysoko oceniają siebie nawzajem w podstawowych działaniach na rzecz rodziny, które określić można „instrumentalno-opiekuńczymi”. Jednocześnie, na co zwróciły swoimi ocenami uwagę w badanych związkach kobiety, udział mężów w pracach na rzecz domu jest mniejszy niż żon.

Komunikacja w sferze emocjonalnej

Z całą pewnością międzykulturowe małżeństwa mieszane stanowią związki charakteryzujące się szerokim zakresem realizacji partnerstwa w sferze emocjonalnej. Wykluczając sporadyczne przypadki (3 małżeństwa, gdzie zakres ten określić można jako średni), są to związki charakteryzujące się wysokim stopniem zadowolenia współmałżonków z okazywania sobie nawzajem uczuć, wzajemnej szczerości, wzajemnej otwartości, wzajemnej życzliwości, wysoką świadomością jedności w małżeństwie i wysokim poczuciem więzi z partnerem, zadowoleniem ze współmałżonka jako partnera emocjonalnego i przyjaciela. To wspólnoty uczuciowe.

A więc pomimo tego, że badani (w szczególności obcego pochodzenia) nie definiowali partnerstwa w kategoriach wyłącznie osobowościowych, to jednak jeden z aspektów tej kategorii w życiu realnym znalazł pełne odzwierciedlenie. Uzyskane w niniejszym fragmencie wyniki stanowią niezwykle ważną przesłankę, gdyż właśnie, jak podkreśla wielu autorów, komunikacja emocjonalna oparta na partnerstwie wpływa nie tylko na inne sfery życia małżeńskiego i rodzinnego, ale przede wszystkim na jakość małżeństwa jako całości.

Komunikacja w sferze intelektualnej

Jeżeli chodzi o zakres realizacji partnerstwa w sferze intelektualnej, uzyskane wyniki badań pozwalają stwierdzić, że prawie połowa badanych małżeństw to takie, gdzie zakres ten można określić jako średni, w niewielu mniej jako szeroki i w nielicznych przypadkach jako wąski. A zatem w zdecydowanej większości przypadków, w sferze tej można uzyskany obraz partnerstwa nazwać pozytywnym.

W wyróżnionych wymiarach omawianej sfery najmniejsze wartości osiągnął zakres wspólnych tematów rozmów. W zasadzie ogranicza się on najczęściej do tematów związanych z codziennym życiem: spraw zawodowych, wychowania/planowania potomstwa, spraw finansowych, planowania budżetu domowego, a także uczuć, jakie łączą współmałżonków. Nieco rzadziej małżonkowie rozmawiają na tematy związane z planowaniem czasu wolnego, jeszcze rzadziej z problemami zdrowotnymi i w końcu do najmniej poruszanych przez nich zagadnień należą dotyczące polityki i programów telewizyjnych. Jednak sami badani często podkreślali, że ich życie codzienne w głównej mierze, jeżeli nie obydwóch to przynajmniej jednego ze współmałżonków, pochłania praca zawodowa czy dodatkowa. W związku z tym do nierzadkich należą sytuacje, gdzie nie mają oni nie tylko możliwości spędzania czasu wolnego w satysfakcjonującej ich formie, ale także nie posiadają dostatecznej ilości czasu, która pozwalałaby im na swobodne „rozmówienie się”.

Nieco wyższe wartości, w porównaniu do omówionego wyżej wymiaru uzyskał następny, dotyczący przebiegu oraz efektów pojawiających się w życiu rodzinnym

konfliktów¹⁰. Zdecydowanie można powiedzieć, że konflikty te mają przebieg partnerski, a ich efekty są dla badanych małżeństw integrujące. Charakteryzują się one następującymi cechami: dotyczą konkretnych faktów, wyrażane są w sposób szczerzy i autentyczny, partnerzy starają się, aby siebie nie ranić, być nastawionym przyjacielsko, traktują siebie jako osoby równe, rozwiązują konflikty zaraz po ich pojawieniu się, nie włączają w nie osób postronnych, starają się znaleźć wspólne rozwiązania, konflikty nie dotyczą rzeczy minionych, domysłów, przypuszczeń, partnerzy nie starają się za wszelką cenę udowodnić swoich racji, nie skrywają swoich prawdziwych uczuć, nie ustępują dla świętego spokoju, a zachowania w rozwiązywaniu konfliktów prowadzą do określonych efektów: do wzajemnego przebaczenia, chęci wynagrodzenia, pojednania, służą większemu zrozumieniu, pogłębiają zaufanie i poczucie bezpieczeństwa, a nie do poczucia krzywdy, rozbicia, wzrostu napięć, utraty zaufania czy w końcu do wzrostu poziomu lęku.

Najwyraźniej i najpełniej jednak w omawianej sferze partnerstwo osiągnęło swój wyraz w wysokim u badanych poczuciu bycia rozumianym przez partnera we wszystkich ważnych sytuacjach, poczuciu wpływu na rozwój duchowy współmałżonka, zaakceptowaniu w stopniu wysokim zainteresowań współmałżonka, dużej zgodności wobec ważnych wartości i w podejściu do spraw materialnych.

PODSUMOWANIE

Zdecydowanie dla wszystkich badanych, polskiego i obcego pochodzenia, idea partnerstwa w małżeństwie jest możliwa, pomimo różnic w zakresie jej definiowania (partnerzy obcego pochodzenia definiują omawiane pojęcie bardziej w kategoriach instytucjonalno-funkcjonalnych, polskiego – w osobowościowych) mogących mieć źródło chociażby w płci badanych – współmałżonkowie obcego pochodzenia to w zdecydowanej większości mężczyźni.

Zapewne w omawianych tutaj związkach do czynników w znacznym stopniu nie sprzyjających realizacji partnerskiego modelu małżeństwa należy przede wszystkim fakt ich odmiennego pochodzenia kulturowego. Małżonkowie wywodzący się z pozaeuropejskiego kręgu kulturowego, w zdecydowanej większości to osoby wychowywane w rodzinach tradycyjnych. Również partnerzy polskiego pochodzenia, w ponad połowie przypadków pochodzą z tego typu rodzin, chociaż można tutaj mówić już o zmodyfikowanym wzorcu rodziny tradycyjnej. Zmienne te, w pierwotnym założeniu, miały najsilniej modyfikować zakres realizacji partnerskiego modelu małżeństwa.

---

¹⁰ Osobno zagadnieniu „Konfliktów w międzykulturowych małżeństwach mieszanych” został poświęcony artykuł autorki opublikowany w pracy zbiorowej pod red. Z. Tyszki, *Współczesne rodziny polskie – ich stan i kierunek przemian*. Poznań 2001.

Jednak założenie to nie okazało się do końca słuszne, gdyż jak wskazują uzyskane wyniki badań, zdecydowana większość badanych małżeństw we wszystkich wyróżnionych sferach realizacji partnerskiego modelu małżeństwa zbliżyła się znacznie do typu idealnego partnerstwa (w tym 1/3 w stopniu bardzo wysokim). Poza tym sami badani w zdecydowanej większości określili swój związek jako partnerski i to oni tak naprawdę, w swoich wypowiedziach, opiniach udzielili odpowiedzi na pytanie o to, czym partnerstwo jest. O tym, jak różnie może być ono realizowane, świadczy chociażby fakt, że wśród wspomnianych w artykule dwóch małżeństw oceniających własny związek jako odbiegający od modelu partnerskiego, w rzeczywistości jedno z nich, według przyjętych kryteriów do takiego modelu w znacznym stopniu się zbliżyło.

Typowe małżeństwo mieszane samookreślające się jako partnerskie to takie, w którym większość obowiązków domowych małżonkowie wykonują wspólnie, wspólnie podejmują najważniejsze decyzje dotyczące życia małżeńskiego i rodzinnego, kobieta pracuje zawodowo, przed zawarciem związku małżeńskiego nie ustalali żadnych zasad dotyczących ich przyszłego życia rodzinnego, są w wysokim stopniu zadowoleni ze współpartnera jako osoby wspierającej materialnie, jako współrodzica, natomiast znacznie mniej z jego udziału w pracach domowych (szczególnie kobiety), to wspólnota uczuciowa w najszerszym tego słowa znaczeniu, a także intelektualna, gdzie współmałżonkowie odczuwają wpływ na ubogacanie wewnętrzne partnera, raczej akceptują jego zainteresowania i są zadowoleni z jego wykształcenia, a konflikty zdecydowanie mają przebieg i efekty integrujące.

Autorka celowo, do chwili obecnej, nie analizowała czynników mogących najsilniej oddziaływać na zakres realizacji partnerstwa w małżeństwach mieszanych, w odniesieniu do skonstruowanego na początku badań wzorca. Należy stwierdzić, że w omawianych przypadkach charakteryzujących się w zdecydowanej większości wysokim poziomem wykształcenia obydwu współmałżonków (rzadsze są przypadki, gdzie poziom ten jest niższy), wspomniany czynnik z pewnością w sumie sprzyja szerokiemu zakresowi realizacji partnerskiego modelu małżeństwa. Nie można też powiedzieć, że czynnik ten stanowi staż małżeński, gdyż zarówno w grupie małżeństw realizujących omawiany model w stopniu szerokim, jak i średnim, znalazły się małżeństwa z różnym okresem wspólnego pożycia. Nie jest nim również religia i nie można jednoznacznie powiedzieć, że wpływ na realizację modelu partnerskiego w małżeństwie przez partnerów obcego pochodzenia mają ich „doświadczenia zagraniczne” (podróże).

Autorka może jedynie domniemywać, że nie tylko konieczność, ale przede wszystkim wysoka świadomość swoistości, specyfiki tworzonych przez badanych związków i pragnienie, pomimo nie do końca sprzyjających podstaw społeczno-kulturalnych związku, zgodnego współżycia z partnerem i osiągnięcia jak najlepszego poziomu funkcjonowania i trwałości małżeństwa, a także zmiany w świadomości i sposobach postępowania partnerów obcego pochodzenia pod wpływem polskiego współmałżonka powoduje takie, a nie inne odgrywanie scenariusza ich życia małżeńskiego.

THE PARTNERSHIP IN MULTICULTURAL MIXED MARRIAGES

Summary

Partnership in the contemporary world is a need and a necessity. But to define what it is in its essence and to what extent its realization is possible, especially in the multicultural mixed marriages is the main question of this article that the author is going to give answer to.

The relationships that interest the author the most are those in which one of the partners has Polish background, while the other has a non-European background (Asian or African).

The author analyzes the various definitions of partnerships made by spouses of Polish and foreign background, their own ways of assessing marriage based on partnership (or not) and also the extent of its realization in two zones: institutional-functional and, in some aspects, the personal zone.

The first zone includes those issues concerning a fair share of house duties, right to make main decisions about marital/ family life and women's professional life.

The second one is about open honest communication between the spouses.

The author also tries to define some of the factors, which may be or may not be conducive to the realization of partnership in the relationships of her research.